

ikke alene den Plet, hvor han er født, men den Plet af Jord, som har seet hans Arbeide, for høit, til at det skulde være hans Mening den ene Dag at fæste Bo, for den næste at afhænde sin Ret og gjøre Sagen til Gjenstand for Speculation. Nei, men Nødvendighed kan hyde ham at flytte bort fra det Sted, hvor han har boet saa længe, at skifte Livsstilling, og da kan det ogsaa blive en Nødvendighed for ham at kunne overdrage sin Ret og at kunne tage med sig Frugterne af sit Arbeide. — Det er saaledes ingenlunde vor Mening at ville gaae Godseierstanden for nær, men vor Dypgave er den, at finde, hvad den gamle Lov har ydet Godseieren og Forpagteren af Frihed, og saa at faae dette Indhold ophøiet til Lov. Loven vandrer jo paa et Jordsmøn, hvor der aldrig har været Frihed. Men selv om der havde været større Frihed i Afgangen til at aabne Godseieren Raadighed over Bønderjorden, end der var med Hensyn til Fæstegodset, turde det vel sættes i Tvivl, om Datidens Lovgivning vilde have gjort det; thi Reventlow maatte ganske vist have Die for, at jo friere, jo blidere, jo behageligere man gjorde Forholdet for Godseieren, desto oftere vilde disse Forpagtninger blive brugte, og desto større Udfigt var der til, at Hovedformaalet for al hans Virksomhed: frivillige Overenskomster om Fæstegodsets Overgang til Selveiendom, vilde lide derved, og det er Betragtninger, som maaskee selv den Dag idag kunde have deres Betydning. Jeg kan saaledes ikke troe Andet, end at det af tvende ærede Medlemmer af Udvalget stillede Vædringsforslag er det, som nærmest rammer Lovens Mening. At Sagen derved skulde stilles paa en saadan Maade, at Godseierne ikke ere istand til at benytte denne Form for Fæstevangen, troer jeg slet ikke, og det glæder mig at kunne tilføie, at siden jeg sidst havde denne Sag i min Haand, have ærede Colleger givet mig Leilighed til at see Fæstcontracter, som de have indgaaet med deres Bønder, og det er mig en Fornøielse at kunne bevidne, at disse i høi Grad aande en liberal Aand. Jeg vil med den høitærede Formands Tilladelse oplæse et Par Linier af en saadan Contract. Contractens § 8 lyder saaledes: „I Forpagtningstiden nedarves det Forpagtede

med samme Ret, som Arveladeren besidder det, dog kun for den Tid, der af Forpagtningen er tilbage.“ Det er jo netop det Samme, som vi sidst voterede i § 4, Arveforpagtningerne, der nedarves, og saa vedbliver Contracten: „Forpagteren har ligeledes Ret til at afstaae Forpagtningen, og naar dette skeer til Andre end den Arveberettigedes Slægtninge, da skal Forpagtningen, hvis Gieren begjærer Saadant, overdrages ved Auction.“ Jeg skjønner ikke rettere end, at det netop er det, som de to ærede Udvalgsmedlemmers Forslag gaaer ud paa; det synes jo at være skrevet ud af den oplæste Contract; det er, som det vil sees, ikke Andet end, hvad netop en af de Godseiere i Sjælland, der hidtil har gjort størst Anvendelse af den gamle Lov, har betragtet som dens Tanke og Indhold. Jeg seer idetmindste ikke rettere. Jeg vil derfor stemme for dette Vædringsforslag, men om jeg vil stemme for den sidste Passus i samme, hvorefter jeg hører, at der er begjært særlig Afstemning, er jeg i dette Dieblis endnu ikke paa det Reene med. Vædringsforslaget forelaa, som det høie Thing vil vide, oprindelig i en anden Skikkelse, og det er i den, at jeg har gjort mig bekendt dermed; men hvis jeg kommer til at stemme imod dette Tillæg, vil det være, fordi jeg vel kan ønske Klarhed over den gamle Lovs Indhold, men ikke Optagelse af noget Nyt. Den gamle Lov omtaler slet ikke det Spørgsmaal, hvorvidt Forpagteren er berettiget til at pantsætte, og der kjendes virkelig Former for Arveforpagtning, hvor Forpagteren vel er berettiget til at overdrage sin Ret til sin Slægt og til Andre, men dog ikke derfor er berettiget til at pantsætte. Forhold af denne Natur have eksisteret i Slesvig, saa det ikke ganske forholder sig saaledes, som det her er blevet udtalt, at Berettigelse til Pantsætning er en nødvendig Følge af Overdragelsesret i levende Live. Jeg vil altsaa stemme for Forslaget under Nr. 3; at jeg ikke vil kunne stemme for Udvalgets Forslag, har jeg tilstrækkelig angivet. Jeg vil heller ikke kunne stemme for Vædringsforslaget under Nr. 4; thi det er jo klart, at, om det endogfsaa endnu kjender Noget til en Overdragelsesret for Bønden, saa er det kun for det Tilfælde, at ingen